

Arbeids- og
sosialdepartementet

Avtale om tjenestepensjon for ansatte i offentlig sektor

Pensjonsforum 9. mars

Silje Aslaksen

Disposisjon

- Prosessen
- Elementene i den langsiktige løsningen
- Broen til nye ordninger
- 1954–1962 kullene
- Særaldersgrenser

Proessen

- Våren 2015: møter for å avklare om det var grunnlag for å starte en prosess med sikte på å finne en ny pensjonsløsning for offentlig ansatte
- 12. juni ble det klart at departementet i første omgang skulle utarbeide en rapport
- Mange av grunnsteinene ble lagt i arbeidet med 2015-rapporten
- Krasjlanding 3. mai 2016

Mai 2016

Diskusjonene om endringer i offentlig tjenestepensjon brøt sammen tirsdag da arbeidsminister Anniken Hauglie (H) sa nei til arbeidstageres krav om streikerett. Fra venstre akademikernes leder, Knut Aarbakke, Lo nestleder Tor-Arne Solbakken, Unio leder Ragnhild Lied og YS-leder Jorunn Berland. Foto: Vidar Ruud / NTB scanpix

Dropper pensjonsforhandlinger

Sammenbrudd om pensjon i statsoppgjøret

Det er full splittelse om statspensjonene. Partene klarte ikke å bli enige om veien videre da arbeidsminister Anniken Hauglie (H) inviterte arbeidstakersiden til samtaler om offentlig tjenestepensjon.

Februar 2017: Partene vil ha svar ...

PENSJON: Nestleder Tor-Arne Solbakken i LO vil komme i gang med forhandlinger om offentlig tjenestepensjon.

Foto: Ylva Seiff Berge

Vil ha svar om offentlig tjenestepensjon

- «Partene i offentlig sektor etterlyser signaler fra regjeringen om hvordan den vil legge til rette for en videre framdrift i arbeidet som involverer partene på en mer forpliktende måte.»

... og statsråden svarer

« ... tar sikte på at jeg høsten 2017 vil ta initiativ til en avsluttende prosess med mål om å komme fram til enighet om en løsning om offentlig tjenestepensjon med partene. Jeg legger opp til at prosessen skal ha rom for at resultatet forankres i organisasjonene.»

HOLDER DØRA PÅ GLØTT: Arbeidsminister Anniken Hauglie vil komme i gang med å lande en pensjonsreform for offentlig sektor i løpet av høsten.

Foto: Sissel M. Rasmussen

Pensjonsreformen

Hauglie vil få fart på forhandlingene om offentlig tjenestepensjon

Desember 2017 – prosessavtale

- Todelt prosess
  - Første fase: arbeidsgruppe skal gi en felles beskrivelse av hovedelementene i en fremtidig pensjonsløsning
  - Andre fase: slutføre en avtale om pensjon senest 1. mars 2018

Første fase

- Første møte desember 2017
- Fem møter i arbeidsgruppen
- Oppretter en "skrivegruppe" mot slutten av fase 1 (2 møter)
- Ferdigstiller en rapport 2. februar

Andre fase

PENSJON: Forhandlingene om ny offentlig tjenstepensjon er i gang etter at partene kom sammen 7. februar. Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie hilser på 1. nestleder i LO, Peggy Hessen Følsvik. Mette Nord (leder av Fagforbundet) og Egil André Aas (leder av LO Stat) venter på tur.

Foto: Kai Hovden

Forhandlingene om ny offentlig tjenstepensjon er i gang

- Fire forhandlingsmøter
- Utveksling av tilbud og krav
- "Skrivegruppa" gjenoppstår

Fredag 2. mars

**Optimisme foran
innsjutt i
forhandlinger om ny
offentlig
tjenestepensjon**

- Forsiktig optimisme
- Staten legger fram fjerde tilbud kl. 12.00
- Partene går hver for seg ...

Fredag 2. mars kl. 17.32

- To problemer gjenstår
- Grunnsats og "slitertillegg"
- Det blir en lang natt ...

KI. 05.44: Avtalen signeres!

Avtalen

Fremforhandlet løsning.

4 Avtale om tjenestepensjon for ansatte i offentlig sektor

1 Innledning

Denne avtalen beskriver en ny pensjonsløsning for ansatte i offentlig sektor samt overgangsordninger. Den nye løsningen innebærer at det fortsatt skal være et enhetlig pensjonssystem i offentlig sektor, med livsvarig pensjon og like regler for kvinner og menn.

Offentlig tjenestepensjon og AFP for offentlig ansatte legges om til livsvarige påslagsordninger som kommer i tillegg til folketrygden. Alle år i arbeid skal gi pensjonsopptjening. Pensjonen skal som hovedregel kunne tas ut helt eller delvis fra 62 år og kombineres med arbeidsinntekt uten at pensjonen blir avkortet. De som skal tjene opp alderspensjon i de nye ordningene, beholder opptjeningen i bruttoordningen.

De nye ordningene skal gjelde for de som er født i 1963 eller senere. Eldre årskull beholder dagens AFP-ordning og fortsetter å tjene opp pensjon i dagens ordning.

De nye ordningene vil gi offentlig ansatte bedre uttelling av å stå lenger i arbeid. Offentlig ansatte vil ha samme mulighet som ansatte i privat sektor til å opprettholde pensjonsnivåene når levealderen øker.

Det innføres et nytt pensjonselement – betinget tjenestepensjon. Den vil gi økt sikkerhet for den fremtidige pensjonen for de som ikke kvalifiserer for AFP. Betinget tjenestepensjon skal kunne tas ut fleksibelt fra 62 til 70 år.

De nye ordningene gjør at man ikke mister opptjente rettigheter ved bytte av jobb. Overføringsavtalen videreføres og legger til rette for fortsatt god mobilitet innad i offentlig sektor.

Denne avtalen innebærer ikke endringer i reglene i de offentlige tjenestepensjonsordningene for uførepensjon eller pensjon til etterlatte barn og ektefeller.

2 Ny alderspensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger

Det er enighet om en påslagsmodell for alderspensjon i de offentlige tjenestepensjonsordningene. Ordningen innføres fra 2020 for ansatte som er født i 1963 eller senere.

Den nye pensjonsordningen skal ha følgende regler:

- Alle år i jobb fram til 75 år skal gi pensjonsopptjening.
- Alderspensjonen skal tjenes opp med en grunnsats på 5,7 prosent av pensjonsgrunnlaget i inntektsintervallet 0–12 G og en tilleggssats på 18,1 prosent i inntektsintervallet 7,1–12 G.
- Den enkelte arbeidstakers pensjonsopptjening akkumuleres i en beholdning som i opptjeningsperioden skal reguleres med lønnsveksten i samfunnet.

Elementene i den langsiktige løsningen

- Påslagsordningen
- Ny AFP
- Betinget tjenestepensjon

Ny offentlig tjenestepensjon: Påslagsordning

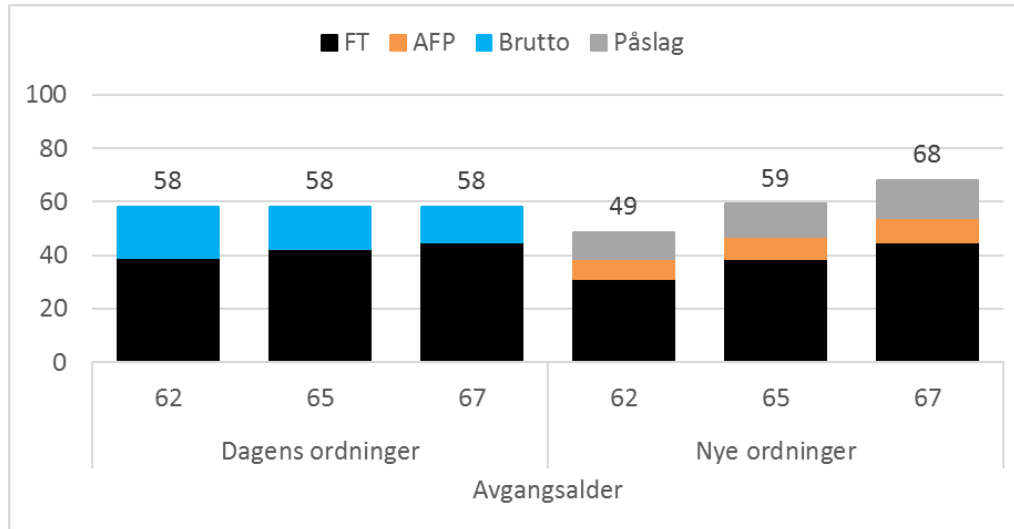
- Årlig opptjening fram til 75 år
- Grunnsats på 5,7 prosent av pensjonsgrunnlaget i intervallet 0–12 G og en tilleggssats på 18,1 prosent i intervallet 7,1–12 G
- Pensjonsopptjeningen akkumuleres i en beholdning
- Pensjonen kan tas ut fleksibelt fra 62 til 75 år, og pensjonen skal kunne kombineres med arbeidsinntekt uten avkorting
- Ved uttak beregnes årlig alderspensjon ved at pensjonsbeholdningen divideres med folketrygdens delingstall
- Regulering som i folketrygden
- Opptjeningssatsene er ikke direkte sammenlignbare med innskuddssatsene i privat sektor

Ny AFP i offentlig sektor

- AFP legges om fra en tidligpensjonsordning til en livsvarig påslagsordning som kommer i tillegg til folketrygden
- Beregnes som 4,21 prosent av årlig pensjonsgivende inntekt opp til 7,1 G i alderen 13–61 år
- AFP skal kunne tas ut fleksibelt fra 62 til 70 år som en livsvarig ytelse
- Ved uttak beregnes årlig AFP ved å benytte folketrygdens delingstall
- Reguleres på samme måte som alderspensjon fra folketrygden

1963-kullet dersom nye ordninger var fullt innfaset

- Ny AFP et vesentlig element i livsvarig pensjon
- Ny AFP dimensjonert etter privat AFP
- Ny AFP vesentlig dyrere enn dagens AFP
- Tjenestepensjonen blir lavere

Betinget tjenestepensjon til de som ikke kvalifiserer for ny AFP

Hvorfor?

- De som ikke kvalifiserer for ny AFP får lavere tjenestepensjon enn ved å videreføre dagens bruttoordning
- Betinget tjenestepensjon kompensere for dette tapet

Hva?

- 3,0 prosent av inntekt opp til 7,1 G fram til 61 år
- Ordningen innføres samtidig med ny påslagsordning
- Kan tas ut fleksibelt fra 62 til 70 år
- Årlige pensjon beregnes ved å dele på folketrygdens delingstall

De nye ordningene

- Radikal endring
- Gradvis innfasing

Broen til nye ordninger

- Innfasing av nye ordninger
- Overgangstillegg
- Nedtrapping av individuell garanti

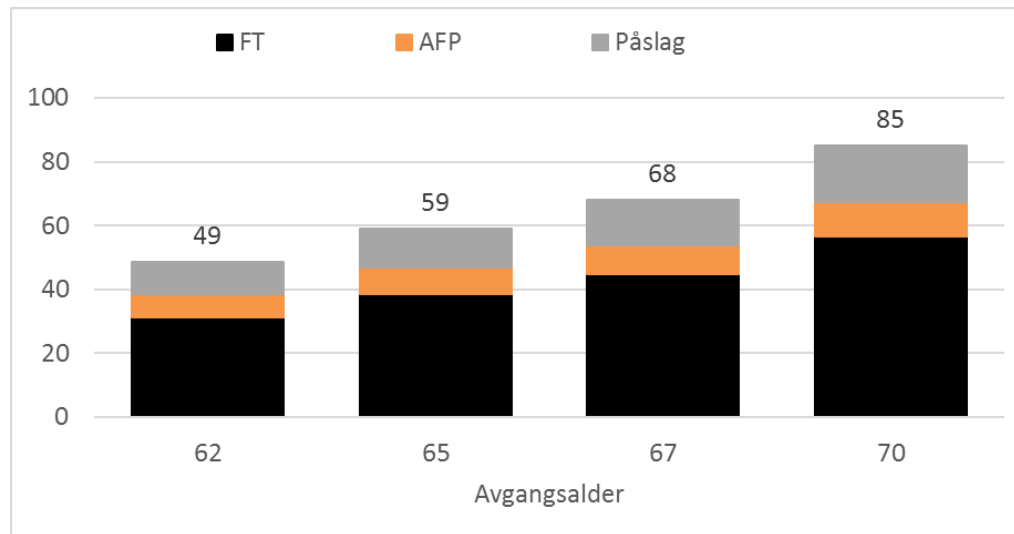
Innfasing

- Nye ordninger innføres fra 2020 og omfatter årskull født fra og med 1963
- Opptjente rettigheter i bruttoordningen før 2020 videreføres som en oppsatt rettighet
- Personer født i 1962 eller tidligere beholder dagens AFP-ordning og fortsetter å tjene opp alderspensjon i bruttoordningen

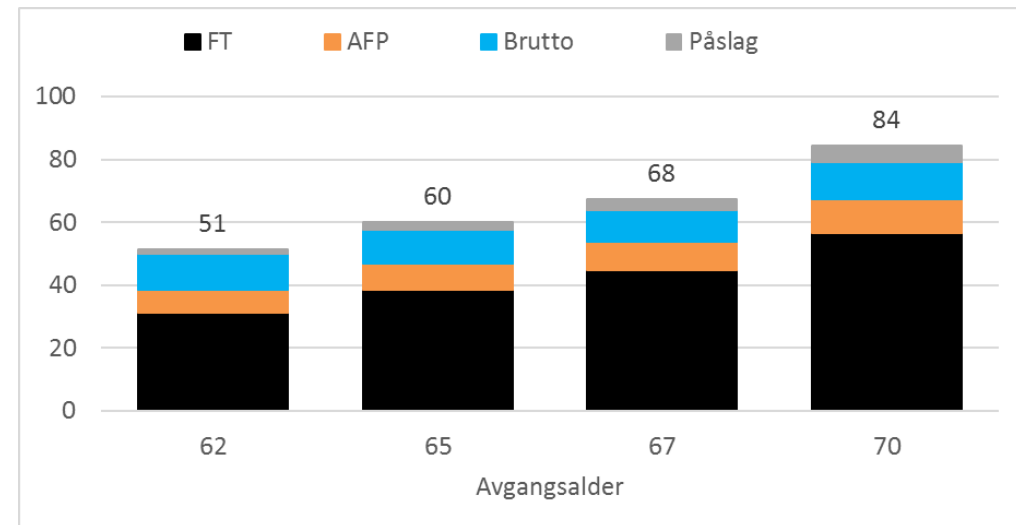
Innfasing

Innfasingen av nye ordninger gjør overgangen mindre brå ...

Nye ordninger med tilbakevirkning – 1963-kullet

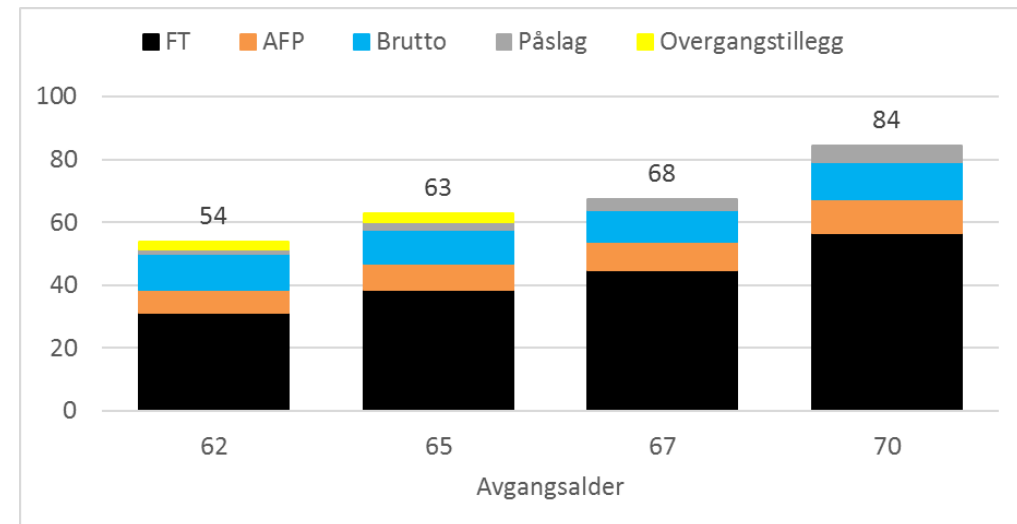
Innfasing – 1963-kullet

Overgangstillegg til 1963–1970 årskullene

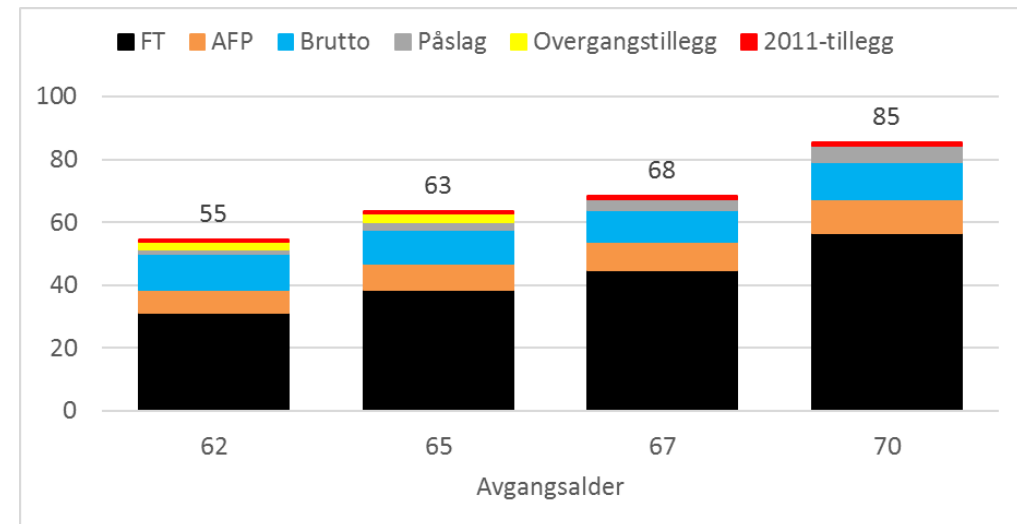
- 0,15 G for 1963-kullet
- Utbetales i alderen fra 62 til 67 år
- Forutsetter at en fratrer fra en medlemspliktig stilling
- Trappes ned med 12,5 prosentpoeng for hvert påfølgende årskull etter 1963-kullet

1963-kullet

Nedtrapping av individuell garanti – "2011-tillegg"

- Tillegg til personer født 1963–1967 med opptjening før 2011
- 1,5 prosent av pensjonsgrunnlaget, justert med forholdet mellom tid før 2011 og kravet til full opptjening
- Tillegget trappes ned med årskull

Avtalen påvirker også 1954–1962-kullene

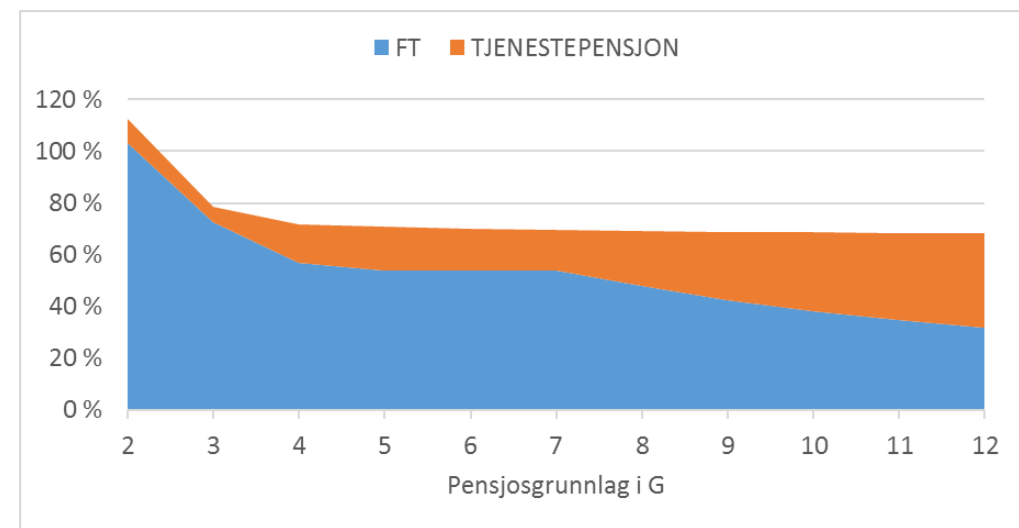
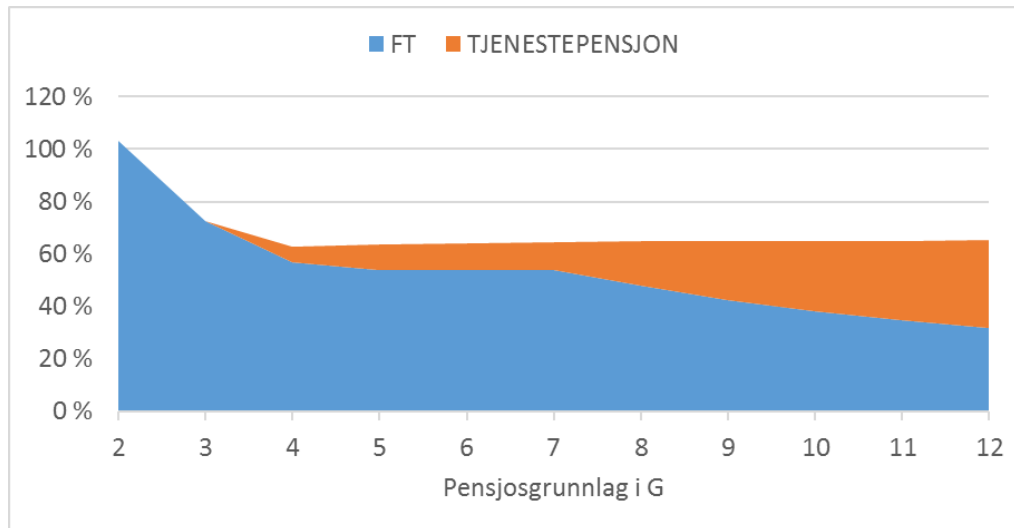
- Bruttoordningen og dagens AFP videreføres
  - Begrenset fleksibilitet
- Nye samordningsregler – to avtalte justeringer
- Justert levealdersjustering av bruttopensjonen
- Utfasing av individuell garanti

Nye samordningsregler – ingen nullpensjonister

$$\text{maks} \left\{ \text{bruttopensjon} - \left(\frac{(1-0,02) \times \text{pensjonsbeholdning}}{\text{Delingstall}} - \frac{2,5G}{\text{Delingstall}} \right); 0 \right\}$$

$$\text{maks} \left\{ \text{bruttopensjon} - \left(\frac{(1-0,02) \times \text{pensjonsbeholdning}}{\text{Delingstall}} \right); 0 \right\} + \frac{2,5G}{\text{Delingstall}}$$

Samordning med privat AFP

- Den vedtatte innfasingen av strengere samordning av offentlig tjenstepensjon med ny, privat AFP for årskullene 1954–1962 gjennomføres ikke
- For disse årskullene skal samordningen skje på samme måte som for de som er født før 1954, slik at det bare gjøres fradrag i bruttopensjonen for maksimalt 15 prosent av privat AFP

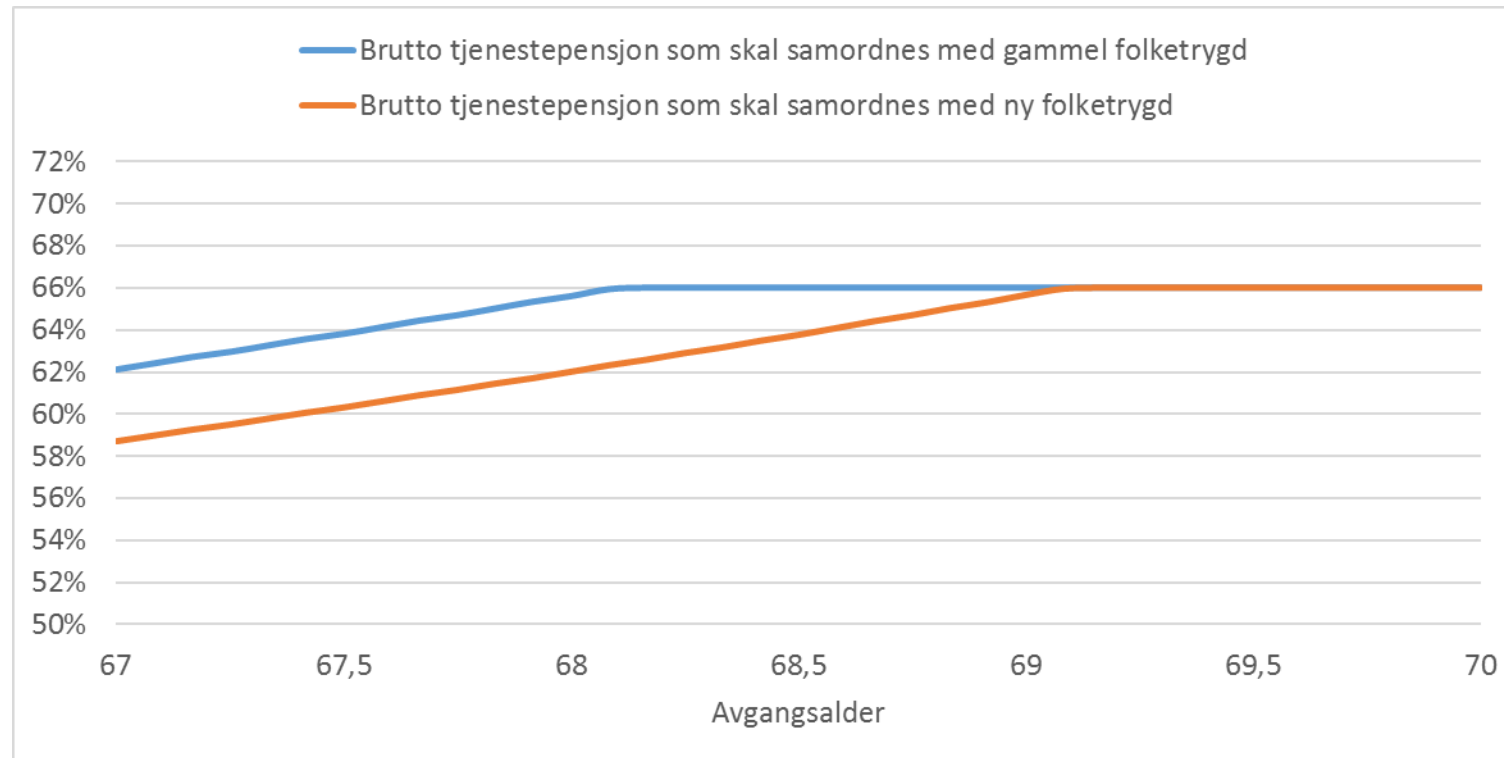
Levealdersjustering av bruttopensjon

- For å gi bedre pensjonsuttelling for de som står i arbeid etter 67 år, endres reglene for levealdersjustering av bruttopensjon som skal samordnes med gammel folketrygd slik at bruttopensjonen kan bli høyere enn 66 prosent
- Dette skjer ved at nedre grense for forholdstallet reduseres ved utsatt uttak helt til delingstallet er 13,42

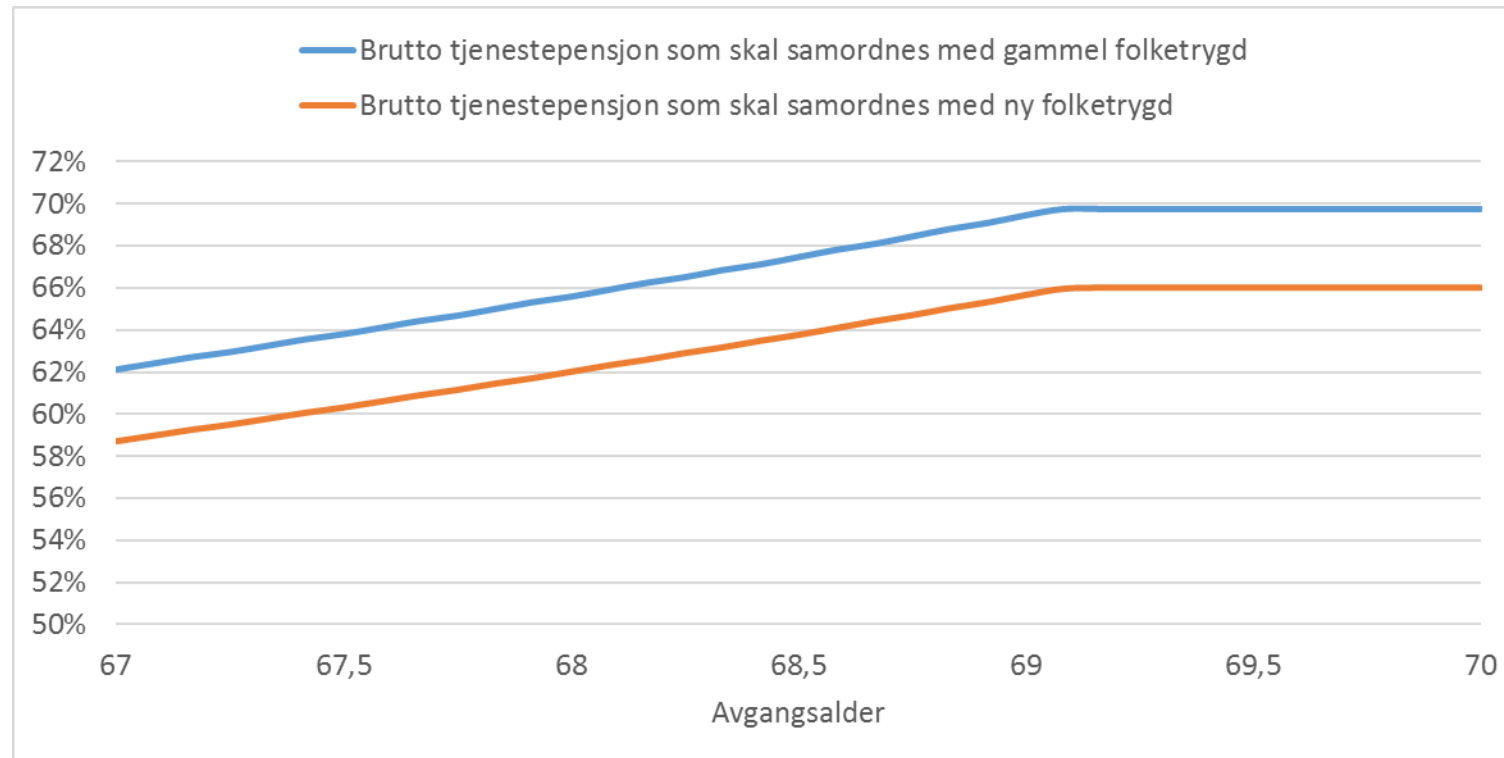
Levealdersjustering av bruttopensjon

- Brutto tjenestepensjon som skal samordnes med gammel folketrygd levealdersjusteres med forholdstall
  - Ikke lavere forholdstall enn 1,000
- Brutto tjenestepensjon som skal samordnes med ny folketrygd levealdersjusteres med delingstall
  - Ikke lavere delingstall enn 13,42

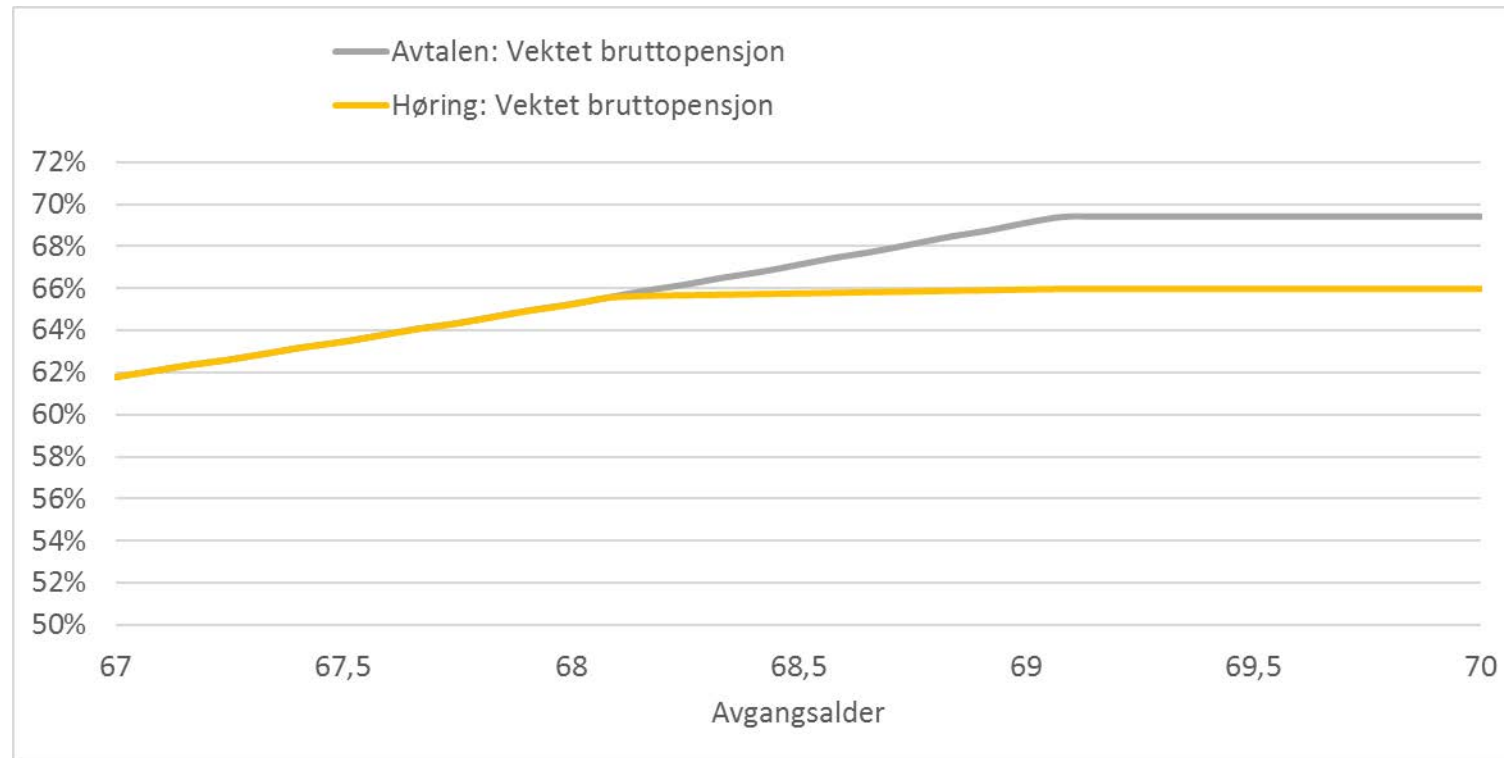
Høringsforslag: Levealdersjustering av bruttopensjon (1954-kullet)

Avtalen: Levealdersjustering av bruttopensjon (1954-kullet)

Vektet bruttopensjon etter levealdersjustering (1954-kullet)

Utfasing av individuell garanti

- Individuell garanti videreføres for årskullene 1959–1962
- Får en andel av det garantitillegget som er gitt til og med 1958-kullet
- Andelen bestemmes av forholdet mellom opptjeningstid før 2011 og samlet opptjeningstid
- Trappes også ned med årskull, slik at 1959-kullet får 90 prosent, 1960-kullet får 80 prosent, 1961-kullet får 70 prosent og 1962-kullet får 60 prosent

Utfasing av individuell garanti

Fullt garantitillegg = bruttogarantien – samlet pensjon

20 opptjeningsår før 2011:

$$1959\text{-kullet: } \textit{Fullt garantitillegg} \times \frac{20}{30} \times \frac{9}{10}$$

$$1960\text{-kullet: } \textit{Fullt garantitillegg} \times \frac{20}{30} \times \frac{8}{10}$$

30 opptjeningsår før 2011:

$$1959\text{-kullet: } \textit{Fullt garantitillegg} \times \frac{30}{30} \times \frac{9}{10}$$

$$1960\text{-kullet: } \textit{Fullt garantitillegg} \times \frac{30}{30} \times \frac{8}{10}$$

Særaldersgrenser

- Pensjonsavtalen regulerer ikke hvilke stillinger som i fremtiden skal ha særaldersgrense eller hvilke aldersgrenser som skal gjelde. Må avklares i en senere prosess
- Regelverket for personer med særaldersgrenser som er født i 1963 eller senere må tilpasses påslagsmodellen
- Partene skal utrede og avtale løsninger
- Løsningene skal kunne virke fra 2020
- Arbeidet skal ikke gi føringer for det senere arbeidet med å vurdere hvilke stillinger som i fremtiden skal ha særaldersgrense

